

Barcelona 3 de novembre de 1922

L'Esquella de la Torratxa

Any XLV Número 2278 30 cèntims

Sastreria SERRA

Pla de la Boqueria, 8, Rambla.-Barcelona

TEMPORADA
d'hivern
1922.

Exposició permanent de les últimes novetats
Trajos a mida des de 115 pessetes
Gabardines » » 90 »
Immens assortit en gèneres del País i anglesos

SARNA

(RONYA)

ANTISARNIC MARTI

Unic que la cura SENSE BANY
Les seves imitacions són cares,
perilloses i de olor repugnant.

Es ven a totes les Farmàcies i
Parlament, 17 BARCELONA

Soler i Torra Germans

BANQUERS

Rambla d'Estudis n.º 13 i Bonsuccès, n.º 1

Compra i venda de valors - Ordres de Borsa
Canvi de monedes

Girs sobre l'estranger - Comptes corrents

Admetem dipòsits de valors en custòdia
Facilem OR per a pagaments a DUANES

NOTA IMPORTANT: Revisem curiosament les amortitzacions

GRANS MAGATZEMS

DAMIANS

EXPOSICIÓ I VENDA

Últims models de París
en vestits, abrics i sombreros

Grans novetats en panyeria per a
senyora, cavaller i nen

IMMENS ASSORTIT EN MOBLES, LLITS DE METALL
I ARTICLES PER A CALEFACCIÓ

EXCEPCIONAL OCASIO EN CALÇAT
per a senyora i cavaller

Oh, turment!

Que és trist passar els dies amb ira
i les nits sense descans perquè atormenta
el dolor del reuma, d'una neuràlgia,
d'un cop rebut, o d'una caiguda, o
d'una contusió o torçada!

Tan senzilla cosa com és treure's tot el
dolor en un moment aplicant a la part dolorida
el gran remei mundial

LINIMENT DE SLOAN

que penetra sense massatge i és sempre
eficaç!

EL VENEN TOTS ELS APOTÈCARIS

**MATA
DOLORS**

Liniment de Sloan

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Periodic humoristic

PREUS DE SUSCRIPCIÓ: Estranger, 5 pessetes FORA DE BARCELONA: Espanya, 3 pessetes

287

Parodjem el diàleg del *Tenorio*:
—«Son los muertos».
—«Matar es».

Són els morts que varen caure en els atemptats. Són els morts sense esquila però amb «suelto». Són els morts, els noms dels quals tot Barcelona va llegir un dematí, sota el títol «L'atemptat d'ahir», però que ara ja són anònims, fora uns quants, i que han quedat reduïts a una xifra, a la xifra 287.

En les batalles, deia Napoleó que sempre queien els mateixos. En la batalla dels cinc anys, de Barcelona, els que queien sempre eren distints, o rics o pobres; o «únics» o «lliures»; o vermells o blancs.

—De qui era?—preguntavem.

Ara, ja no són de cap bàndol, ni de cap classe. Són els morts, a seques, reduïts a estadística. Són els morts, fets història aritmètica. Són els morts col·lectius, com els de les guerres, com els de les epidèmies, com els dels naufragis, com els dels terratrèmols. Són números i quan un mort es fa número està més mort que els demés.

Llegint l'estadística, jo he sentit una gran pietat per als caiguts en les nostres lluites civils. Se'ls distribuïa per anys; se'ls classificava per governadors; se'ls feia servir d'argument; se'ls feia en forma per a nodrir una política o per combatre-la. No els hi resta més que la vida de la xifra i encara l'expremeixen.

Els pobres morts ¡i com deuen pregar les seves ombres per a que no els mobilitzin contra ningú!

La ciutat no se'n recordarà d'ells. Quan queien, tots erem a cridar en nom de la ciutat, que es deturés l'hecatombe. La Ciutat no volia violències; la Ciutat plorava a cada mort. Però ara la Ciutat, calla. Ningú en el dia dels Difunts, els hi dirà una oració cívica, mostrant les creus de la guerra civil per a que es deturin odis. Ningú pregarà per a que sorgeixi una pregaria dels religiosos a favor de les ànimes dels morts de la ciutat...

Aquesta crònica no escau en un setmanari humorístic, però s'havia de fer. Tal vegada lo humorístic resideixi en que aqueixa crònica mortuòria la recull L'ESQUELLA, i no un diari solemne. I com quan En Santiago Rusiñol demanava en el seu llibre «Oracions» que es llencés una corona a la mar per als naufragis anònims, la ciutat hauria de posar en el cementiri una corona per als que caigueren en la seva tragèdia.

PARADOX

Cada vegada que entra un nou governador, se produeix la qüestió de la «sopa», és a dir, de l'aplicació dels fons del joc com a petit fons de reptils nostres. Que la treguin!—criden els periodistes honestos. Els deshonestos primer fan unes cares llargues i després somriuen. Saben prou que la «sopa» dels convents va trigar segles en ésser suprimida i que la «sopa» del govern, durarà, també, segles.

Conten que quan va caure En Bas, i fou nomenat En Martínez Anido, temerosos de que aquest extengués la repressió fins a la «sopa», decidiren nomenar

una comissió que anés a Madrid, per a gestionar la continuació.

El seu argument fou perfectament catalanista:

—A Madrid, tenen els fons de governació. A Barcelona, no. Per què Barcelona té d'ésser menys que Madrid? Per què nosaltres, periodistes barcelonins, hem d'ésser menyspreuats i tinguts en condicions inferiors als de Madrid? La «sopa» és el nostre fons de governació.

Els encarregats del fons de reptils trobaren d'una exacta lògica aquestes declaracions i la «sopa» no fou suprimida aleshores, com no ho serà ara.

La vida austera

En Pere Corominas és el teoritzador de la vida austera. El senyor Ardanaz, nou governador, vol ésser l'executant, en nom del seu catolicisme i de la seva moral muntanyenca. El senyor Ardanaz és càntabre, de la terra d'En Pereda. Gent forta i gent casta.

Un diari ha reproduït la conversa tinguda pel governador amb el quefe de policia:

—Dongui immediatament les oportunes ordres per a que tanquin les sales de joc i els cabarets.

—Li prego, senyor governador — respongué el quefe de policia, — que s'ho pensí bé durant uns quants dies.

L'informació és exacta, però incompleta. El governador va dir més. Va afegir:

—I que no's vegi pels carrers cap dona pública. Res més.

Un crit

Cri-Cri, ha estat un èxit. Les noves «girls», un altre. Els balladors anglesos, un altre. En «Fernando», un altre. I un crit, un crit inesperat.

Surten en el quadro «La Conquerante» uns es-

clus que han de lluitar davant de la reina conqueridora. Surt un home que els empaita i els castiga. En mig del gran silenci se va sentir un crit:

—Es l'Arlegui!

«La sopa»

D'aquell cant tan planyívol, tan melancòlic que fa:

Les ninetes ploren,
ploren de tristor,
perquè En Serrallonga
és a la presó;

un amic nostre n'ha tret una paròdia d'actualitat. Nosaltres no volem dir qui són els que ploren, però el motiu dels seus plors si:

Els... etcètera, etcètera,
ploren de tristor,
perquè ha tret «la sopa»
el nou governador.

Així i tot, malgrat la paròdia i el plany que ella suposa, no ho acabem de creure. «La sopa» és a Barcelona una institució. Llegiu lo que en diu *La Veu de Catalunya*:

«Tota la premsa solvent de Barcelona i totes les Associacions de premsa i de periodistes n'han protestat moltes vegades, sempre inútilment.

El nou governador civil donaria una prova de serietat i de respecte a la premsa suprimint aquest vergonyós repartiment de *sopa* a certs diaris i a certs periodistes, repartiment que, ultra la seva intrínseca immoralitat, és de una ineficàcia absoluta.»

Llegiu lo que diu *El Diluvio*:

«Cada vez que un gobernador nuevo ha tenido que recoger las tradiciones del Gobierno civil, nosotros hemos solicitado inmediatamente que se suspendiera la corrupción que implica el reparto de esas cantidades que se conocen con el nombre pintoresco de «la sopa». Hoy un nuevo gobernador tiene en su mano romper o reanudar esa tradición deshonrosa y nuevamente volvemos a hacer la apelación de que sea suprimida.»

«Durante el mando del señor Martínez Anido esa «sopa»

—Senyor Baró: Hi ha un personatge que pregunta per vostè.
—Diga-li que no hi soc!

fué sopa, cocido, principio y postres. Todo un cubierto servido con una gran exactitud y una gran liberalidad. A esa mesa puesta se sentaban, no ya los pseudo-periodistas que han montado su vida a base de ir a buscar las sobras de todos los ranchos, no ya los humildes periodistas que buscaban en las dádivas clandestinas un suplemento a sus pocos sueldos, sino gente de más solvencia. Toda esa milicia de la voracidad insistirá para que continúe el «statu quo» sópístico.»

Qui no recorda les campanyes del gran Cullaré, famós pel seu odi a la sopa dels altres?

En fi, no acabariem mai de parlar d'aquesta sopa que ara segons es va dient *sotto voce* el nou governador ha suprimit.

—Com ho sabrem si en realitat l'ha suprimida?—ens deia avui mateix un ingenu.—En voldriem una confirmació oficial!

—Home de Déu, no sigueu innocent!—li hem respost nosaltres.—Oficialment la sopa no ha existit mai. Com voleu que la suprimeixin oficialment? És un extra, una clandestinitat.

—Essent així no en sabrem mai res.

—Només ho sabran els *sopaires*. I qui sap si per a dissimular regaran la sopa amb llàgrimes, com altre temps l'han esventada en protestes!

Coses de la diada

Diada dels morts, quants vius vegeten a la teva esquena! Diada del dolor, que els clergues esperen amb devota impaciència, ets la diada dels records i de la hipocresia!

Les teves llegendes i aparicions macabres que'l fanatisme explota, no són més que fantasies oportunistes de la faïçó de la que ara vaig a relatar.

En Jan era el borratxí més acabat del poble; no passava cap dia sense que al arribar a la vesprada, no se'n anés a casa seva en companyia d'una turca colossal.

Un any, per la diada dels morts, l'home devot per costum, també volgué tributar com els demés, un record als seus passats.

Quan ja començava a vesprejar, En Jan tot fent tintines, dirigí els seus passos insegurs, cap al cementiri del poble.

Entrà en el recinte del silenci, quan ja la fosca havia allunyat a tots els visitants.

Aquí caic, allà m'aixeco, la brumera del vi que

—Barcelona és bona...

havia trascol·lat començà a fer son efecte; i l'home sense gaires compliments, es ficà dins un ninxo buit per a dormir-hi la mona.

En essent a altes hores de la nit, la fredor i l'humiditat de l'hora, varen fer deixondir al trempat d'En Jan, que amb penes i treballs, va lograr eixir de l'incòmode llit que gratuïtament s'havia proporcionat.

Es dirigí a la porta i trobant-la tancada, va agafar l'escala del sepulterer i s'enfilà dalt de la paret mitgera del cementiri, pel costat que donava a la carretera.

Com que la paret era d'una alçada bastant respectable, En Jan esperà pacientment a que passés algú.

A la poca estona passaren per la carretera un grup de quatre o cinc noies, que's dirigien a treballar a una fàbrica llunyana.

Tan prompte com les vegé En Jan, els hi digué sense pensar-s'hi gaire:—Ep noies, digueu al sepulterer que'm vingui a obrir!

Reposa aquí un Alella
protector d'En Guardiola;
era alcalde, i no era res...
Diu que sols era marquès.

Aquí descansa aquest mano
que fa temps es va morí
perquè no pogué paí
un pavo republicano.

Aquí jeu el gran Cambó
ex ministre de valia;
no n'estigué mai malalt
prò el matà l'autonomia.

L'espant que reberen aquelles pobres noies fou tan gros, que plorant i xisclant com al·lèlades, retornaren al poble alarmant al veïnat.

Al sentir aquells crits, En Jan s'emporuguí i fent un car esforç saltà la paret fugint camps a travessa.

Mentrestant en el poble es reuniren les autoritats i junt amb un gran nombre de curiosos acudiren al cementiri.

Veient que no hi havia cap ser vivent dins el recinte sagrat i trobant l'escala aramblada a la paret, sense que el sepulturer, ni ningú, li hagués col·locada, es va convenir, i així fou acceptat per tothom, que aquella aparició misteriosa era una ànima en pena que havia fet senyals.

El poble crèdul i senzill, va fer celebrar solemniais oficis en sufragi dels difunts, i feu pintar una grossa creu en el lloc de la miraculosa aparició.

D'aquella feta, l'ànima en pena no tornà a provar el suc del most.

A. GUABARRIS

Des de Itàlia

L'«ALBERGO»

Tívoli, que compta, segons el cens, de divuit a vint mil habitants, és una vila al peu d'una plana, de la gran planura de Roma, recolzada en una muntanya. Tívoli és una vila rònega: amb carrers tortuosos i llargs, amb les cases grogues i corcades, amb *cines* tan a les fosques que no es veu ni als que hi són ni als que surten, amb carrerons estrets i humits, que sem-

blen fets per a fer-hi pel·lícules, amb restes de temples romans, amb «tratorias» de *Quianti* i *estaurantis* de posts i bancs, i amb algun hotel pels turistes, posats damunt d'unes cascades, que surten de sota terra, perquè un estol de fotògrafs en puguin fer targetes postals, i tot això, com que passa a Itàlia, és natural que estigui ple de tota mena d'italians, perquè generalment els països estan plens de gent del seu poble.

Aquí hi ha el jardí de Villa d'Este, del que parlarem més endavant així que haurem descrit la «tratoria», on tenim d'alimentar-nos si no ens volem morir de gana.

La «tratoria» no té nom Té ampolles, té taulell, té dos miralls amb arbres pintats a la lluna perquè la gent no s'hi pugui veure, segons uns, i segons altres per a dissimular-ne les esquerdes; té un billar amb sis troneres, on les boles s'hi fiquen dintre amb una *querencia* definitiva; té un rellotge que el fan anar trontollant-lo de tant en tant, té una restallera de copes, i té un dipòsit de macarrons que no tenen aturador; la forma de betes, de fideus, de cordes, de llibans, de mongetes, de llanties, de petxines, de nous, d'una llargada quilomètrica, d'un entrellat de troca de llana, d'un capdell de fil fet de pasta; té un gran dipòsit de formatge que va caient a tots els plats que arriben a la nostra taula, però per nom té el de «Tratoria».

Ademés, sobre el taulell, té una cuina que allò no és cuina, és una olla, una tertúlia, un assil i una casa de dispeses que's mengen la mateixa cuina. Per cada fogó hi han sis dones, per cada plat brut tres rentadores, o més ben dit, esbandidores, que's miren tant a no trencar res, que'l deixen verge com abans; per cada dona cinc criatures, sense les que van criant i sense les que van naixent, que no tenen aturador; per cada criatura hi han mil mosques, d'aquelles tan amatents a ficar-se dintre del plat, que si no hi correu desseguida, en moren a centes d'ofegades o colgades an els macarrons, i amb tantes dones i criatu-

BARCELONINA

Per sempre resta enterrat
el català renegat;
de savi no n'era massa,
era empeltat de carbassa.

Sota la terra colgat
perquè no en pugui sortir
hi ha una cuca de veri
que el fer bé li era un pecat

Fa poc aquí és enterrat,
un senyor que era un tirano;
fou un mal governador,
i es deia Seberiano.

res, mosques i acompanyament, només hi ha que dos homes, un cambrer de cabells llargs que més aviat sembla un pianista, i l'home, l'home de la casa, que com alguns d'aquells hostalers que havem conegut per aquest món, és dels hostalers que vigilen: vigila jugant a cartes de bon matí fins al vespre, vigila jugant al billar, vigila prenent el sol, vigila dormint-se per les cadires; ell no fa res, però vigila, i per un establiment no hi ha res com la vigilància; així que aquesta «tratoria» està tant y tant vigilada, que sols així es pot comprendre lo ben menjats i emmacarroats que anem els cinc parroquians que constituïm la parròquia.

Les vetlles, és clar, no són molt alegres an aquestes cases d'austeritat. Les dones a les nou del vespre porten a dormir les criatures, i de *paso* es dormen elles; l'amo no dorm perquè ja dormia, i nosaltres perquè no tenim son. Al cap de poc arriben tres homes, que fan beguda al taulell, i sense dir res se'n van a dormir; el cambrer que sembla un pianista apaga alguns llums, perquè l'amo pugui somniar pel nas amb sonoriats misterioses; arriben dos amb dues guitarres, i així que voldrien tocar, compareix el *comissario* i els diu que és tard i que desvetllen al propietari de l'hostal, i a la parròquia, que som nosaltres, i allí a les onze en ple silenci, un silenci d'aquells de poble que sembla que les cases siguin buides i que hi hagi quatre malalts a sota de cada teulada, tanquen la porta vidriera i ens venen a dir, d'un modo directe, que anem a jaure a una altra banda.

Per a anar al quarto s'ha de passar per un pati tan airejat, que creiem que varen idear-lo els metges de la població com a camp de pulmonies. Dels que viuen a l'albergo, només se n'escapen dos per cent, però en surten quasi la meitat, perquè fet i fet l'aire de fossa és més sà que l'aire de dintre, i això ens consola i travessem com qui travessa unes trinxeres.

El quarto és gran i massa alt de sostre. Es una d'aquelles salasses fetes d'estil de Lorenzo Médicis,

on el plafó és tan amunt que's necessita bona vista per a endavinar-ne l'estructura. D'un mur a l'altre hi ha mitja hora, i com que ho és tant d'espaiós, els llits semblen taps de suro nedant a dintre d'una cisterna; les cadires semblen tamburets, i per trobar el rentamans, (perquè fins hi ha rentamans dissimulat darrera d'un biombo) un es té d'orientar. An aquesta sala un s'hi perd. Es veu baixar un llumet del sostre com de la nau de Sant Pere, i la claror és tan esmortuïda que per a anar al llit, un té de guiar-se anant seguint les parets i així que un topa amb un moble, és que és el llit i un s'hi fica a dintre.

Al ésser-hi, a fora, allí al darrera, se sent un brujit funerari, són els xiprers de Villa d'Este. Els xiprers més alts de la Itàlia i les cascades més famoses. Un l'escolta i no pot dormir, sentint enveja de l'hostaler.

D'aquests jardins oh, car llegidor, com diuen en les novel·les, en parlarem an el següent capítol.

XARAU

Epitafi

Víctima de pulmonia,
descendí en aquest sepulcre
un home molt digne i pulcre,
que servaba la mania
de volguer versificar;

i passava tot el dia
estudiant la manera,
que sense deixar enrera
la perennal poesia,
pogués viure sens menjar,

TELLA

Comendador (Un català).—Felló! T'has venut l'ideal!
Don Joan.—Jo no m'he venut, m'han comprat.

AL CEMENTIRI NOU

Diàleg entre dos filòsofs

Jardiner.—Vaja, ja havem fet un xic de feina.

Guarda.—Ja heu acabat per avui?

Jardiner.—No, encara voldria escapar tota l'herba d'allà dalt d'aquells ninxos, que s'escampa massa; i després regar-la.

Guarda.—Quan un a vegades comença a pensar, eh?...

Jardiner.—Ah, sí!...

Guarda.—Jo a vegades penso: què en treiem de viure? Res, no en treiem res. I a vegades també penso: Vès si no val més morir-se. Veritat?

Jardiner.—Oh, prou!

Guarda.—En el món, creieu-me, només hi ha dues coses.

Jardiner.—Quines són?

Guarda.—La vida i la mort. Ja no hi ha res més. La vida pot ésser bona i pot ésser dolenta; la mort també.

Jardiner.—Ah, sí?

Guarda.—I jo, creieu-me, més m'estimo ésser pobre i viure que no pas ésser ric i ésser mort.

Jardiner.—Ah, sí! Però... (un silenci). Ara, mireu, se m'acut una cosa.

Guarda.—Digueu.

Jardiner.—Que jo, m'estimaria més ésser viu com sóc i ésser ric.

Guarda.—Jo també. (Altre silenci). Però en canvi, mireu jo ho dic i ho diré sempre, no hi ha res al món com la bona vida, és cert; però també no hi ha res com la bona mort.

Jardiner.—Sí que és veritat.

Guarda.—Jo, una vegada, ja us parlo d'uns quants anys, vareig anar a veure un drama. Sabeu lo que és un drama?

Jardiner.—Prou, això que fan al *traiatu*.

Guarda.—Angela! Doncs, *bueno*, aquest drama es titulava *Vida alegre y muerte triste*. Què us en sembla?

Jardiner.—Sí, sí, sí!...

Guarda.—Figurava que era un senyor molt ric, i que tenia molts diners, i que se'ls gastava en *juergas*, sabeu? (El jardiner fa que sí amb el cap i té les mans al darrera). I així anava passant la vida, tal com ho deia el drama, aplegament; i se li varen acabar els diners, a l'últim, i llavors es va morir; què us en sembla?

Jardiner.—Sí, sí sí!...

Guarda.—Doncs no senyor! Allò per mi no estava bé.

Jardiner.—Ah, no?

Guarda.—No; perquè, vès si no hauria valgut més que hagués sigut vida trista i mort alegre! Perquè la mort ja és una cosa trista de natural, i nosaltres tenim de procurar, al menys, que resulti alegre perquè no sigui tan trista. Mireu, quan es va morir el meu sogre (q. e. p. d.), ja us parlo d'uns quants anys, jo mateix el vaig volguer vestir, i li vareig posar un trajo negre que tenia, ell, el meu sogre, i a més a més li vaig posar un barret de copa, al cap; sabeu per què?

Jardiner.—Per què?

Guarda.—Perquè així tothom que'l venia a veure, deia: «Caram, que li està bé el barret de copa, li està molt bé!». Compreneu? A mi an els enterros no m'ha agradat mai que s'hi plori.

Jardiner.—No?

Guarda.—Es clar. Què se'n treu de plorar? No res, home. Un enterro que sembli lo que vulgui menys la colla del *llanto*. Mireu, un dia varen venir a avisar-me per a anar a vetllar un difunt, doncs *bueno*, sabeu què els hi vaig dir? Voleu que vingui? està bé, ja vindré, però vull un duro i a la una de la nit vull ressopó.

Jardiner.—Caram!

Guarda.—Vaja! I vareig cobrar el duro i vaig tenir ressopó. Varem fer un tec que els àngels hi cantaven. I els morts que's morin tant com vulguin. Aquestes coses es fan així. Ara mateix sóc guarda d'aquesta necròpolis, oi? Vos us creieu que jo hauria acceptat l'empleo sense el seu bon sou corresponent? I ca, home! No us ho penseu pas! Jo per amor a l'arte no he treballat mai.

Jardiner.—Gràcies a Déu.

Guarda.—Que treballin els rucs, que jo sóc persona.

Jardiner.—I jo també, al menys em sembla que ho sóc.

— On som Nasi.
— Al Clot.

Guarda.—A mi, perquè ho sapigueu, m'han sortit col·locacions de primera: de municipal, de carter, de tramviari i de burot, però no les he volgut perquè no són per al meu caràcter.

Jardiner.—Quina sort!

Guarda.—I a vos no us n'han sortit?

Jardiner.—A mi no. Jo sóc jardiner, i sinó, sóc pagès. Jo igual planto roses i clavells que planto tomàtecs i cebes. Tota la vida que faig lo mateix; no sé fer res més.

Guarda.—Igual que jo. Jo també tota la vida que em passejo; no sé fer res més. Passejar, fumar i llegir el diari.

Jardiner.—Doncs que us hi conserveu; vaig a treballar un xic.

Guarda.—Adéu-siau. (*Un se'n va per un costat i l'altre per l'altre.*)

CARLES P. CLAVERÍ

Epigrames

En íntim col·loqui En Bros
deia a la viudeta Espona:
—També aquest any duus corona
an el teu difunt espós?—
I en tant ell l'acariciava,
digué afectant sentiment:
—Vès què diria la gent
si aquest any no n'hi portava.

Dugué una rica corona
a sa morta esposa En Flam
que deia en lletres de pam:
A ma estimada Ramona.
I al lloc on era enterrada
ja n'hi trobà una molt lluïda
que deia en lletra atrevida:
A ma Ramona estimada.

V. TARRIDA

La safata

No hi ha res més crudel que tenir un amic aficiomat, i per postres que hakis d'assistir a un benefici que celebri en una de les moltes sales i alcoves de barriadeta.

Recordo un fet històric, que val la pena de narrar-lo per lo jocós i bon xic macàbric.

En el carrer de Casp, hi existia un salonet que's deia, si mal no recordo, *Jockey Club*; local que, tot lo que tenia d'elegant la sala ho tenia de brut per la pestilència que's respirava, degut a haver-hi a baix una quadra de poltros, que mentre estaven representant el famós *Tenorio* per torna, es sentia unes bramades i unes baserades que els meus companys i jo havíem d'escoltar l'obra amb el nas tapat.

Lo escaient és que a l'entrar a la sala on es celebrava el benefici del còmic amic que era el *graciós*, sense gràcia, hi havia una formosa safata, rodejada de flors, i darrera d'ella, quatre damiselles que me les hauria endut a casa i les hauria posat damunt de la calaixera, entre els premis que no em *puleixo* de Jocs Florals.

Clar: davant aquella *mise en sense escene*, no hi havia altre remei que fer l'home. I els meus invitats anaven a treure's diners de la butxaca i vaig aturar-los, dient-los-hi:

—No! Pago jo.

I ficant els dits a l'ermilla, vaig treure'm un duro d'Amadeu i vaig tirar-lo com tot un cavaller, demanant el retorn de tres pessetes de la safata.

**

S'acabà el *Tenorio* entre rialles, befes, gresca, pudor de *fem*, i sortírem al carrer.

Tots comentàvem la burla del pobre *graciós*; xicot de casa bona i sempre empenyat en fer beneficis a totes les *dretes* i *esquerres* de l'Eixampla.

Així que deixàrem el local, vaig dir als meus amics:

—Veieu, aquesta nit he guanyat tres pessetes i hem rigut de veres.

Tots obriren els ulls com taronges valencianes.

—Còm pot ésser?—exclamà un.

—Ara?—feu estranyat l'altre.

—Sí; anant amb vosaltres.

Ningú compregué res. Llavors vaig dir-los-hi que, sabent que'l còmic era sols un gorrero i una *cebeta* de les moltes mils que corren que no prou satisfet de molestar als amics els explota amb maldades safates, jo amb tota premeditació i alevosia, vaig tirar un *duro fals* o sigui de cartró, i havia demanat tres pessetes de retorn, que era el guany d'haver perdut la nit veient en lloc d'un drama d'En Zorrilla, una paròdia d'En Llambrocs.

Tots esclataren a riure.

*
**

L'endemà, vareig trobar el graciós, i al preguntar-li el resultat del benefici tres cents de la sèrie A, va contestar-me:

—Phs! D'aquella manera. Pagats gastos, lloguer, dones, trastos i sastreria, van quedar-me nou pessetes, però de les nou hi va haver un... (no vull dir la paraula perquè és d'aquelles que s'han d'escriure en idioma xec eslovac) que va tirar-me un duro fals. Resultat net que he guanyat quatre pessetes... això si resulten totes bones i no n'hi cap de sevillana.

I afegí amb tota nirviositat:

—Corren uns pillos!...

I vaig cloure el diàleg amb les paraules:

—Sí, noi; no es pot fer el *Tenorio* per quatre pessetes bones i un duro de plom. Resulta massa car...

EMILI GRAELLS CASTELLS

—Menut, jo del *Tenorio* no més n'he volgut aprendre un vers, aquell que diu: *Con oro nada hay que falle.*

L'ànima en pena

Tenia l'esverament del poblet quelcom de malaltia. Ni els més atrevits gosaven riure-se'n. Els que havien d'anar de vespre a regar no les tenien totes. L'escopeta i el gos de vora d'ells no s'apartaven. Era que rondava per aquell varal una ànima en pena. No tenia hora ni dia assenyalat. La sortida devia ésser segons les seves conveniències. Alguns l'havien vista. Quina visanya presentava ningú podia dir-ho, perquè al vislumbrar-la no s'entretienien, sinó comes ajudeume, que les comes, al bell parer de persones pràctiques, si serveixen per a caminar, molt més per a córrer.

Uns suposaven era el vell Rata, que mentre visqué procurà solament arreconar pessetes, i difunt rondava per a atemoritzar a la seva família, perquè havent-li trobat molts diners ara els rumbejaven resarcint-se de les magrícies i penalitats amb que'l vell els havia condemnat tota la vida. Se deia en el poblet: «Vivint hi han passat les set pedretes; bo-i mort, els matarà a sustos».

Altres, si era una dona volguent visitar als fillets, i recriminar al seu home encasarinat amb una bandarra, temerosa n'esdevingués madrastra de sos fills, i això de les madrastrès, per lo general, ben sabuda n'és la dita d'aquell escriptor xino: «Les madrastrès són endurides dintre les calderes ensofrades del diable i el seu cor ribetejat amb tiretes de la pell del dimoni».

Però parer de quasi tothom es tractava del vell Rata. Fins a casa seva també s'ho creien. Posats a l'aguait amb varis veïns, els quatre gossos de la masia al percebre la fantasma, grinyolaven; abordar-la, no, i remenant la cua i arrastrant-se com reconeguent amb la fetor al vell avar. Algú intentà disparar l'arma, mes la pobra velleta de la vidua i el fill s'hi oposaven enèrgicament, esgarrifant-se al pensar poguessin tirar-li. Aixarpar-lo no s'hi atrevien; d'ésser negocis de l'altre món els venia covarda, i de tractar-se dels d'aquest, temien un tret o una mala castanya.

El batlle es decidí donar-ne compte al tinent de la guàrdia civil de la població veïna. Una parella rondà per aquell varal algunes nits, i no veieren fantasma ni semblança; eren de fosca atapeïda, les glassades en rampadores, i una foradada, boscos, xeregalls i margenades, volent peus de plom i vista de gat per a no pendre-hi mal, ajudava a que l'espectre pogués trescar-hi sense por d'ensopegar-lo.

No logrant la parella aclarir-ho, el tinent se n'hi anà. Home valent, d'un gran cor, molt espavilat i molt coneixedor de les peripècies de la vida. Durant aquells dies, a la callada, sense infundir sospites, havia indagat i de ferm. La nit fosca com gola de llop i freda com un mal esperit, no desacostumat en aquell tros vallesà. Al sentir trucar a la porta, la família de l'avi Rata, esverada, es negava a obrir. Però a l'entendre ésser-ne el tinent de la guàrdia civil, baixaren més morts que vius, perquè visita de gent de justícia en aitals hores segur portaria deixada dolenta.

—El porquer?

—Dorm... Què ha fet el pobret?

—Acompanyi'm on dorm.

—Es que...

—Calli.

I l'acompanyà al corral. S'hi quedà sol amb el bailet un bell rato. Quan en sortí, manà als demés

—Siguem bons amics. Em sembla que farem feina junts.

que's retiessin, menys la pubilla, i així ho feren sense esma per a replicar, i esglaiats, perquè els interrogatoris, la reserva i energia del quefe els indicava camí de la presó.

El tinent mirà a la noia i amb to d'ansietat li digué:

—Acaba't de vestir-te, i vindràs amb mi, i potser encara el vegis viu.

—A qui?—preguntà la pubilla sense poguer amagar l'esverament.

—A qui tu avui no esperaves.

—No pot ésser...

—No pot ésser perquè tu no li has fet la senya, però li he feta jo abans d'entrar, i ha comparegut l'ànima en pena vestida de fantasma, i la «pareja», no entenent bé les meves ordres, ha fet foc...

—I l'han mort!; Verge Santa!... Sempre m'ho temia acabés així, amb una desgràcia!... Anem, anem, el vull veure...—sanglotant i feta una mar de llàgrimes se li escapà a la pubilla.

El tinent procurà calmar-la assegurant-li ni era mort ni ferit; havia lograt detenir-lo, i figurant saber-ho per la fantasma i pel baillet (a no ésser sorprès en aquella hora i d'aquella manera no hauria descapdel·lat un mot), i perdut el domini de si mateixa, la pubilla cantà de pla.

Obtingut saber quan volia, se'n pujà a dalt el tinent, i a l'àvia, a la mare i al pare els exposà el cas. L'àvia no s'hi oposà al casament, la mare es feia primer de penques, després anà cedint. Qui fou dur de pelar sigué el pare. No hi volia passar de cap modo; la seva noia, pubilla, la destinava a més bon partit; el xicot, veritat, bon noi i molt treballador, però únicament amb els cinc dits a cada mà. Vingué de Melilla, tornaren a plaguejar i ja els digué no la guiparia en forat ni finestra, i ai d'ella si la veia enraonar-hi.

—Què havia de veure—va dir el tinent—anant de fantasma, i així s'enraonaven quan volien. El baillet n'hi podrà dir alguna cosa.

Tant bregà el tinent, i l'àvia imposant la seva autoritat, i la temença de l'escàndol, presentant-se amenaçador per a escaxalar prompte l'honra de la noia, que a l'últim el pare va cedir.

Una mesada després al tinent li anunciaren una

visita. Era la parella; retornava de Barcelona de son viatge de nuvis i li portaven els confits de casori, i lo mes d'apreciar, el sentit agraïment de dos cors enamorats.

El tinent, joiós, al despedir-se'n, digué:

—Aquella nit vaig passar fret de serio, però quan menys, vaig treure una ànima de pena.

I la parella, vessant felicitat, va respondre:

—No una, dues.

J. VIDAL I JUMBERT

Morts que's belluguen

PATUMS

A l'antiga *Patum* dels bergadans, la poc li han sortit competidors; que amb figura grotesca de *sanyors*, pretenen divertir als catalans.

Si feia riure la *Patum* d'abans, en diades anyals, festes majors, molt més ens faran riure els jogladors amb cap de *momla* i tristos ademans.

En broma hem de tractar-los, i amb riotes, quan vulguin actuar, bo i fent ganyotes, amb les seves ridícules postures.

I sols heu de lograr amb tals maneres joglars flogats, malgrat vostres xisteres, fer riure a tots, a grans i a criatures.

PLANYS MORTALS

—*Princep* del bell rimar, en nostra terra; haveu hagut esment de lo que passa qu'arreu, arreu, s'ens dóna carabassa i sembla que pels *Jacs* s'ens fa la guerra?

Tement estic que ja el guisat s'alerra; potser que la pilota hem jugat massa de tu a mí, de mí a tu. La guassa del mutu ditiràmbic ens alerra.

—*Curadó i Mestre* de la parla nostra; això que'm dius és una bona mostra de lo que pot al món la ingratitude.

I pensar que la llengua hem adobada amb *ço*, amb *em*, amb *hom* i, de passada, hem malgastat la nostra joventut!

CONDOL A UN AMIC

Jò't planyo, avui, sarrianenc amic, per la vida local que ja t'espera; tu que de segles en modesta esfera, vivies isolat, sense fadic.

Aquell dolç mig, entre pobret i ric, on s'hi escan, potser, ditxa propera, te'l pertorba i te'l pren, qui's desespera pel viure en gran i es fa ton enemic.

Adéu el benestar, la placidesa, als rengles; formaràs de la Comtesa, arborada d'un foc de expandiment.

Adéu menjar polit, carn sanejada, vi sense adob, i llet no batejada...

Prò en canvi ets ciutadà; no estàs content?

FERÈSTEC

La pesta.—Aquí teniu la llista dels meus morts...

La guerra.—Doncs heu perdut; jo en sumo bastants mil més.

LA DIADA

—Mira aquest que va carregat...

—Si nosaltres tinguéssim d'enviar corones a tots els nostres morts, ni amb dos camions en tindriem prou.

d'aq
gite
nost
esm
llum
A
rant
S
del n
sabi
T
temp
merg
I
digu
que
C
tal co
és la
C
guin
Mess
dels
ladro
que
T
que t
que's
arreu
i tam
«Foli
els q
unida
un to
Si
barie
Cri-C
since
molts
revis
De
desitj
esfor
A
De
Juan
A
allò d
casa.
I n
està n
El
que e
An

Anem, ja que els dies s'ho porten, a dir-ne quatre cosetes d'aquests *Tenorios* que una vegada a l'any, a cops d'espasa, foragiten dels escenaris a tot allò que hi té estada. I encara que el nostre objecte és deixar parlar lo més possible, bé caldrà que fem esment d'aquelles novetats que són com una mena de cascada de llum en el marc tètric de la festa de Tot-Sants.

Al «Liceo», pacientment, perquè volen fer-ho bé, van preparant la temporada que serà de lo millor.

Si parlem del «Romeo», an aquesta casa han reprès *Rei i monjo*, del mestre Guimerà. No cal dir-ho: el públic hi va anar perquè sabia que anava a veure teatre, cosa molt difícil de veure avui dia.

Tractant-se del «Novedades», circ eqüestre i amunt! Ah! La temporada, finí dimecres... però tornà, segons tenim entès, a començar dijous. Ja en parlarem.

I ja som al «Principal-Palace», an allò de la cascada, com si diguessim an el vessament de llum, de riquesa, d'alegria i de tot lo que hi hagi per vessar, sense que hom pensi mal.

Cal repetir-ho que *Cri-Cri* ha estat, no un èxit, un èxits, així, tal com sona i sense atenuants! An aquí podríem dir allò: *Cri-Cri* és la revista més bella de les que's fan i es desfan.

Començant pel pròleg, el quadro anomenat *Simplícissimus*, i seguint pel *Le baiser du diable* amb els tres quadres *Le Vitrail*, *Messe noire* i *Cloches de Pâques* venint després l'«intermezzo» còmic dels excèntrics Jerry's and C.^o amb el seu quadret *Les maçons maldroïts*, i encara després *La revue arrive* que és com si diguessim que ha arribat la glòria.

Tot lo dit només, és el primer acte, i en quant el segon... res, que tan-de-ho que en tinguéssis sis i set i més, que no hi ha ningú que's cansi de veure preciositats i coses de bon gust i art per tot arreu. Hi ha *La seva dansa i la meua*, *Les parisiennes de Mülhère* i també hi ha *La Conquérante*, que formava part de la «revue» del «Folies Bergère» de París. Ens abstindrem d'anomenar un per un els quadres que'l formen, fent constar tan sols que la riquesa, unida al més exquisit gust, arriba al seu límit, és veritablement un *tour de force*.

Si haguessim d'anomenar a tots els que ho mereixen, no acabaríem mai més, perquè tots els que prenen part a la «revue» *Cri-Cri* en són mereixedors. Però això sí, qui mereix un elogi sincer, xardorós sense regateig, és el senyor Bayés, que passant molts mals de cap ha sapigut donar al públic de Barcelona una revista digna d'ell i del públic.

De *Cri-Cri* n'hi ha per a molta estona i que força duri, i és de desitjar que els barcelonins sapiguen correspondre com cal a un esforç així.

Ara anem al «Goya» i, ja se sap, *Tenorio*.

Del «Poliorama»: Res, val més deixar-ho córrer. A quell *Don Juan Andaluz*, era sevillano i, és clar, no va passar.

A l'«Español» també, també *Tenorio*. La moda. Al cap i al fi, allò de la monja robada, no hi està del tot malament an aquesta casa.

I res, ja som al «Cómico», al palau del *Tenorio*, an allí on hi està millor, i la prova està que és on s'exhibeix més.

Els del «Comedia», per a no ésser menys, *Tenorio* s'ha dit. I que consti, el feren sense retallar, que avui dia...

An el «Teatre Escola», es representà *La primera volada*, d'En

Pous i Pagés, i *La cançó dels catalans*, d'En V. Mora Alsinelles. Aquesta última obtingué l'èxit de sempre. La interpretació de ambdues molt encertada, sobretot el senyor Gener.

I prou!

MUSIQUERIES

Orquestra Pau Casals.—Els dies 26 i 29 del passat octubre, tingueren lloc el tercer i quart concert de la sèrie que an el Palau dona aquesta admirable orquestra.

An el primer d'ambdós hi sentírem Mendelsohn, Strauss, Saint-Saëns i Beethoven. Hi prengué part el solista de trompà Willem Valkenier, un veritable prodigi. L'orquestra senzillament elogiabile sense reserves, sobretot en la *Heroica*.

An el segon, com una mena d'escaienta gradació, hi sentírem Bach, Beethoven, Wagner i Strauss, havent pogut així el nostre esperit recorre-la sense fatiga, tot assaborint les delicadeses, malgrat força diferenta, del primer a l'últim dels gloriosos mestres que omplien el programa.

Hom, en veritat, no sap pas fer-la una distinció de lo que millorment fou executat.

Tot, diria, Es clar que aquella *Vuitena* i d'aquesta *Allegretto scherzando*, fuig de tota ponderació, però també cal fer esment del *Preliudi del festival sagrat, Parsifal*.

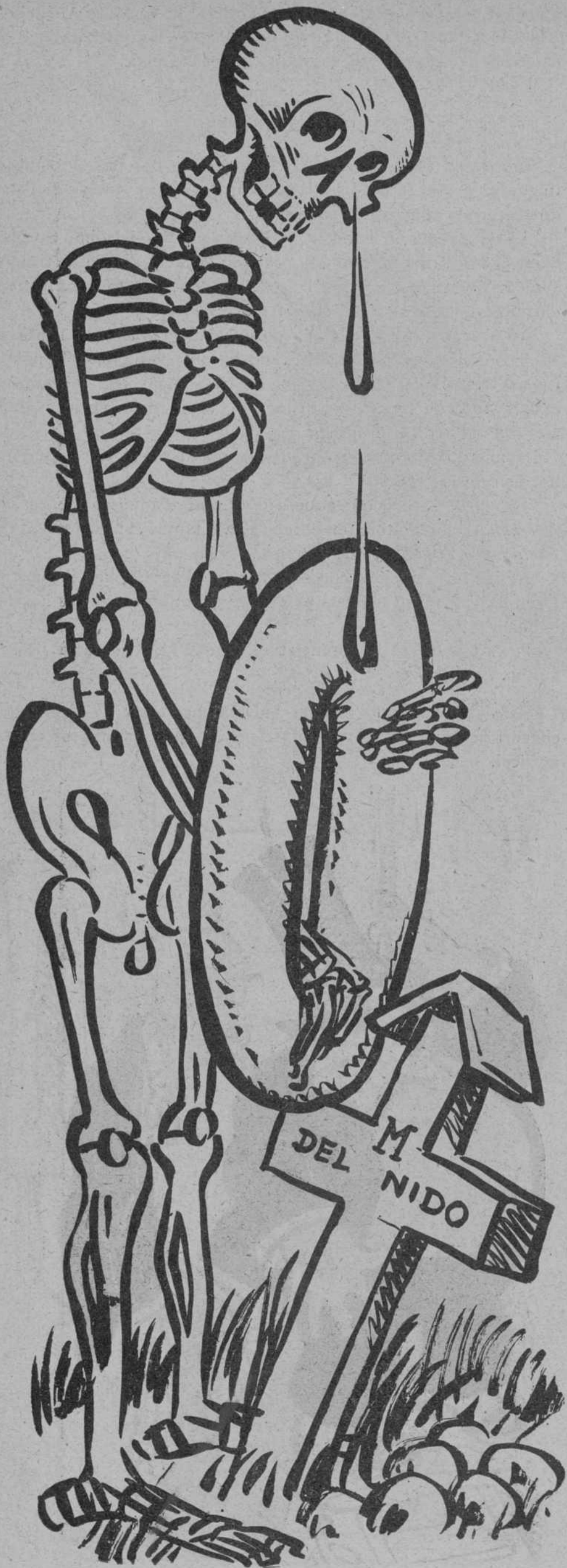
Al finalitzar ambdós concerts, mestre Pau Casals i orquestra, foren llargament ovacionats pel públic que omplia—ja era hora!—el Palau.

Per a dijous estava anunciat el cinquè i per a demà passat, l'últim. En parlarem.

Associació Intima de Concerts.—Diumenge tingué lloc el segon concert del tercer curs, organitzat per aquesta important entitat musical.

Dos que no tenen espera.

— A qui tinc d'estar més agraida?

El programa, a càrrec de la violoncel lista Judith Bokor, acompanyada pel pianista Alexandre Vilalta, l'omplien els mestres Ariosti, Bach, Glazounow i d'altres.

La violoncel lista, Judith Bokor, donà certament una perfecta interpretació a totes les obres, transmetent-nos amb tota puresa la senzilla emotivitat que per lo que's refereix a Bach, sobretot, es troba.

Fou sorollosament aplaudida, molt particularment al final.

Diumenge, dia 12 de l'actual, tindrà lloc el tercer dels concerts a càrrec de N'Antoni Brosa, violinista, i Rita Brosa, pianista.

Epitafis

Jau aquí un PROTECTORAT
que no arribà a protegir,
per la senzilla raó
que ans de neixer va morir

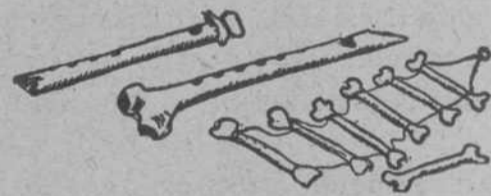
*
**

Dessota d'aquesta llosa
hi jau la TRANQUILITAT
(al veure's del tot perduda,
de fàstic s'ha suicidat.)

*
**

En aquest gran panteó
la PAU europea jau,
víctima de l'*Ambició*...
Reposi en pau!!

PEPET DEL CARRIL

Impertinència

Un jove camina depressa pel bosc de Les Planes, com un home sotmès a una idea fixa; en la seva cara hi porta totes les senyals d'una enèrgica resolució.

I, sota del braç, hi porta també quelcom: un paquet voluminós, inquietador, ple de misteri.

El jove s'atura en un tros pelat de gatoses i de brucs amb un pi secular al mig que examina llarga estona, murmurant després amb to decidit: «Som-hi!».

Desfà el paquet. Horror! Es una corda. I quina corda! N'hi havia per a penjar a tot un barri.

Amb una mena de complacència ferèstega, el jove la palpa, l'amanyaga, i es dirigeix vers el pi. Hi puja en un instant, i lliga la corda en la branca més sòlida.

Ja està. Baixa, apreta entre ses mans el cordatge

donant unes quantes estrebades per a cerciorar-se de que està ben lligada.

Dos llenyataires l'han vist des de l'altre vessant, i arriben emocionats precipitant-se vers el jove.

Dintre d'un minut, d'un segon potser, després d'haver executat el seu intent funest, el cos de l'infortunat es balancejaria en el buit!

Nol ells impediran que porti a cap els seus propòsits.

D'un violent cop de destrat li han tallat la corda deu centimetres més amunt de les mans.

I ja estaven satisfets del seu acte, quan el jove, que havia caigut per terra s'aixeca furiós i cridant:

—Imbècils! Feu el favor de deixar-me tranquil!
Heu de saber que soc el campió de la corda llisa i vinc aquí per a entrenar-me.

FERRAN D'EGARA

Deixem en pau als morts

Es la més gran paradoxa
fer broma a costa dels morts
Quasi, quasi és tan difícil
com cercar un home bo.

Si el morir és cosa trista,
com poden tindre frescor
les paraules que s'escriguin
sobre la macabra mort,
que's tan lletja com els versos
que defensen religions?

Es el més gran sacrilegi
fer frases de bon humor
tractant funeraris temes
que agraden sols als rectors,
als bagulaires i al diari
del afortunat Godó,

qui amb els morts i el que estalvia
té més rals... que un servidor.

Es la més gran injustícia
retreure als que ja no són.

i fer càustics comentaris
criticant fets anteriors
a la vida que ara viuen
de perfecte senador,

en el concepte de jaure
i, de ésser mut, cego i sort.

Es... la ploma se m'encalla,
em manca l'inspiració,

no segueixo més la ruta.

vui deixar en pau als morts
per a que Deu no em castigui,

i... panellts i vi bó!

ANDRESITO

—Doña Inés del alma mia!

—Fuig, que a totes dius igual!

—No os podeis quejar de mi
vosotros a quien maté

Epitafis

—Jau aquí un verdadé artista,
malgrat ésser molt humil.
—Feia música? Pintava?...
—Tirava l'art a Pekin!

—Descobreix-te enfront d'eix ninxo:
reposa aquí un home gran,
digníssim, extraordinari...
—Va fer quelcom important?
—Mai anà als toros ni al cine,
Ni feu cua en cap estanc!

Jau aquí un economista,
quí poc ans de cloure els llavis,
digué: —Tanqueu mon cadàver
en una caixa... d'estalvis.

Descansa aquí un general
valent i amic del perill.
Dut per son guerrer ideal
morí fent foc... a un conill!

ANDRESITO

ELS DEPORTS

FOOT-BALL

Partit de selecció

El diumenge es jugà en el camp del Barcelona un partit entre dues seleccions, per a veure la que farà el viatge a Sant Sebastià el mes que vé.

El partit, en conjunt, va distreure bastant al públic, i durant la primera part la cosa va marxar com una seda. Als cinc minuts de joc l'Alcántara feu el primer *goal*. Els del grup B, al veure la seva «meta» foradada, apretaren de valent, donant bastanta feina an En Solá i En Montesinos.

En Granieri va arrebregar una pilota i li va centrar an En Llinás, que amb el cap aconseguí el primer i únic *goal* per al grup B. Aquest *goal* va enfadar als del A, doncs, ara jo, ara tu, varen acostar-se als dominis d'En Pallejá, i En Sagi-Barba va col·locar una pilota tan acertadament aprop del *goal*, que En Cros amb el cap feu el segon.

La segona part resultà molt avorrida, puix ja no's va jugar amb aquella fe, i el públic, veient que l'Alcántara no sortia, va armar gran xerinxola: hi hagué pitos, flautes, mocadors que voleïaven i ovacions amb «chunga».

Si buena vida os quité,
buena sepultura os di.

En Gracia li feu una entrada an En Pallejá que d'una mica més *goal*, però no passà d'un susto pel porter dels «barrats».

En Cros es retira i al cap de poc rato surt amb la munyeca embolicada. També va sortir En Pellicer en lloc de l'Alcántara, i ja són onze a onze.

En Piera, que domina més la pilota que una famosa cuinera, va clavar un xut que el porter quedà veient visions.

L'Estruch, va jugar amb «salero»; En Solá, fet un mingo; En Montesinos, més valent que mai; En Torralba, molt ferm; En Sancho, emocionat; En Roca, fet una «ídem»; En Piera, el mestre; En Cros, cada partit ens agrada més; En Gracia, empimpat perquè no podia fer el seu *goal*; l'Alcántara, la primera part bé, la segona a la barraca; En Sagi-Barba, *driblant* fins a les pedres.

Pel grup B jugaren: Pallejá, Massagué, Garrobé, Bessas, Mauricio, Gumbau, Granieri, Vilar, Mauri, Llinás i Rodríguez.

En Cruella, bufant i engreixant-se cada dia més.

CURSES

Trofeu Armangué

A Tarragona, organitzat pel «Real Moto Club de Catalunya», es va celebrar aquesta cursa, que va portar-hi una gran gentada.

El «Real Moto» es va acreditar de saber fer les coses tal com cal i la organització sigué espetarrant. El interès per a veure el

resultat no va decaure ni un moment, i la lluita entre Benoist Frick, Armangué i el comte de Sert, va ésser molt renyida.

Arribaren per l'ordre que els hem mencionat.
Fins una altra.

— Per a diumenge la mai prou alabada «Penya Rhin», celebrarà la seva anunciada cursa que tant interès ha despertat per la qualitat de cotxes i conductors que hi prenen part.

Vilafranca serà teatre d'una de les més magnes proves d'automobilisme que s'hauran celebrat en la nostra terra, lo qual és d'esperar que un nou èxit acompanyarà als nostres bons amics «penyistes». Amb nosaltres saben que poden comptar-hi.

BOXA

Molt magra ha sigut aquesta setmana en lo referent a boxa, doncs lo únic que ens han contat és que En Siki ha estat a Barcelona per carambola. Ens explicarem. Anava En Siki, la seva dona i un negret molt bufó, fill d'ells, en un tren de França, quan a l'arribar a la frontera espanyola, tota vegada que havien d'agafar un tren francès s'equivocaren i pujaren a un que venia cap a Barcelona, és a dir que per equivocació, o sigui carambola, hem tingut d'hoste al que va guanyar al campió Carpentier.

Per lo menys així ens ho han contat.

NOLUS

DE LA DIADA DE TOTS SANTS

De Tots Sants, en la diada,
a una noia, cert bergant.
l'invità, amable i galant
a fer amb ell, la castanyada.
En un cine, acostadets,
(mentre sonava el piano)
prou menjaven *mano a mano*
castanyes i panellets...
Un Pau, que baixà d'Erbeca,
massa, a ella, s'apropà
i el galant se'n enterà...
i... acabà a *castanya seca*.
Ella, en veure's defensada
pel galant de companyia

sentí un amor que naixia
degut a la *castanyada*.
A l'acabar la sessió,
el galant volgué obsequiar
a la noia amb un sopar...
però.. no amb bona intenció
doncs, mirant-se-la de dret
i tocant-la, tot fent broma,
li deia:—Jo soc un home...
que'm sé menjà un panellet.
Mes la noia recelant,
prompte veié l'artimanya,
resultant-li una *castanya*
el jove amable i galant.

I ella en veure's injuriada
pel galant, en sa falsia,
esvaí l'amor que naixia
degut a la *castanyada*.
I amb despreci meditant,
en lo fals d'aital amor
i amagant tota tristor,
s'allunyà d'aquell bergant.
I ara al pensà en l'artimanya
del galant jove estrafet,
no pot veure... un panellet
ni sofrir... una castanya.

PETRONI II

UN QUE VA PER NEGOCI

— Senyora Mort; vinc per a veure si combinem un petit arbitri.
— A casa meva no hi tenen entrada els «vius» com tu.

XERRAMEQUES ARTISTIQUES

LA COSA VA PRIMA.—NOTES AL VOL

I tan prima com va! Res, que estem passant una veritable carestia d'Exposicions. Si no fos pels èxits esclatants que els nostres artistes estan obtenint a Holanda, la terra dels formatges de *bola*, quasi hauríem de creure que la pintura i l'escultura catalanes han desaparegut del mapa.

Ara mateix ens trobem que no tenim de què ni de qui parlar, com no sigui de les «Galeries Dalmau», on es poden veure un grapat de pintures de l'Aleix Clapés, l'artista de les grans concepcions al·legòriques i pintor del *torment* i del *dolor* en una peça. Les pintures d'En Clapés tenen que veure's a mitja llum perquè facin efecte: són místiques, punyentes, esquerpes i macabres. Sense dubte per aquests motius els hereus del difunt i celebrat artista han fet coincidir aquesta segona exposició pòstuma força interessant amb la diada dels Morts.

Al «Camarín» també hi ha exposició; En Manolo Humbert ens hi presenta una colla de figures ben concebudes, però bon xic encarcerades: la que no té el coll enrevessat hi té un braç o bé una cama; es veu que totes pateixen poc o molt de «reuma», cosa que l'artista hauria de dissimular en ço que fos possible; el realisme massa viu sol resultar poc simpàtic.

I l'art viu de les simpaties que desperta, com les noies maques.

**

Diu que En Parera, el simpàtic escultor del monument al marquès de Comillas, inaugurat a Càdiç, en veure l'èxit de premsa assolit per la seva obra, ha crescut un pam, de satisfacció. Jo me'n alegro molt si només ha sigut que ha pegat una estirada, perquè d'amplada ja en té ben bé prou l'excel·lent imaginari.

**

Nota trista.

Ha baixat al sepulcre en plena vida, puix sols comptava quaranta quatre anys, l'escultor En Josep Cardona, deixeble del mestre Fuxà, el qual havia corregut l'Amèrica llatina sembrant el seu pas de belles escultures.

En Cardona s'havia donat a conèixer com un estatuàire de gust, fet a la moderna, car prenia part en les exposicions anyals d'art i exposava sovint amb els amics pintors que tenia. Era molt destre en modelar bibelots plens de moviments i de gràcia, i especialment en fer estatuetes—retrats que fonia en bronze—de les quals en deixa bon nombre entre nosaltres.

Dormi en pau l'habilíssim artista..

C. ARBÓ

Nit de morts

INTIMA

La nit ha esdevingut
com gola de llop negre;
el bronze, tristament,
brandeja que brandeja.

Tot un munt de records
rodolen per ma pensa;
d'entre ells, el més volgut,
el de la esposa meva.

Cinc anys que'm va deixar
i apar que fa cinc segles,
des d'aquell jorn maleït
que'l cor me sanguineja!

**

Per xò al sentí el brandeig
del bronze de l'església,
en eixa nit de morts
tan trista, fosca i tètrica,

recordo, enyoradís,
amb l'ànima malmesa,
els seus ardents petons
i ses mirades tendres.

I envejo al cementir
que guarda ses desferres,
i em munta als ulls el plor,
i el cor me sanguineja!..

F. CARRERAS PADRÓS

Una de les primeres coses que ha fet el nou governador civil senyor Ardanaz, ha sigut intensificar la campanya contra les rates. Més malament podia començar!

I si demés de les rates de claveguera, s'atreveix a perseguir les que mosseguen mils pessetes, haurem de dir que amunt!

Però que no confongui les rates amb els alegres ocells de nit. Que deixi viure als ocells, encara que siguin ratpenats!

◇◇

El director general d'Obres Públiques ha vingut a Barcelona. Ha visitat els terrenys de la Exposició, el port i les obres del Metropolità.

I diu que de dalt de la muntanya de Montjuich ha exclamat: Que és gran Barcelona!

I ha afegit:
I que bruta!

◇◇

El general Ardanaz ja s'ha posat al corrent de la situació social de Barcelona.

Tan aviat?
Sí, senyors. Vostès es creien que això era qüestió de temps

d'estudi, d'observació, d'experiència, de treball directe damunt del terreny—com'es sol dir.— Doncs, res d'això. Vegin sinó la notícia:

A las diez el general Ardanaz conferenció extensamente con el general Arlegui, etc.

El general Arlegui que vestia uniforme de general de la guardia civil abandonó el edificio a las once y media, etc.

En la mentada conferencia, el general Ardanaz se puso al corriente de la actual situación social de Barcelona

En una hora i mitja!

Ni César!

El rondí especial de policia que *para su custodia* tingué el senyor Martínez Anido mentre desempenyà les funcions de governador civil continua prestant servei.

A qui? Al país?

Dernier cri!

La revista «Cri-cri».

No es parla de res més a Barcelona. El *Principal Palace* és el centre de la aristocràcia barcelonina; la política, l'art, la literatura, el periodisme, la mundanitat, els esports, el *potin*.. Tot lo que brilla a Barcelona acut a veure el «Cri-cri» i hi torna cada nit.

Sembla que caldrà demanar tanda o qui sap si una recomanació del bisbe per a poder veure aquesta revista. Vaja, que la gent fa cua dayant del *Palace* com si fessin un jubileu!

De les declaracions del general Ardanaz:

Barcelona, la gran urbe industriosa y comercial, tiene derecho a una jornada de tranquilidad y de quietud, de sosiego y de calma que la compense de esta agitación tumultuosa que entorpece su vida de prosperidad y engrandecimiento.

Ai, ai, ai!.. De la manera com parla aquest home quina por tenim per la *jornada*!

I mireu que una *jornada* és curta! Mentre no sigui la de les vuit hores.

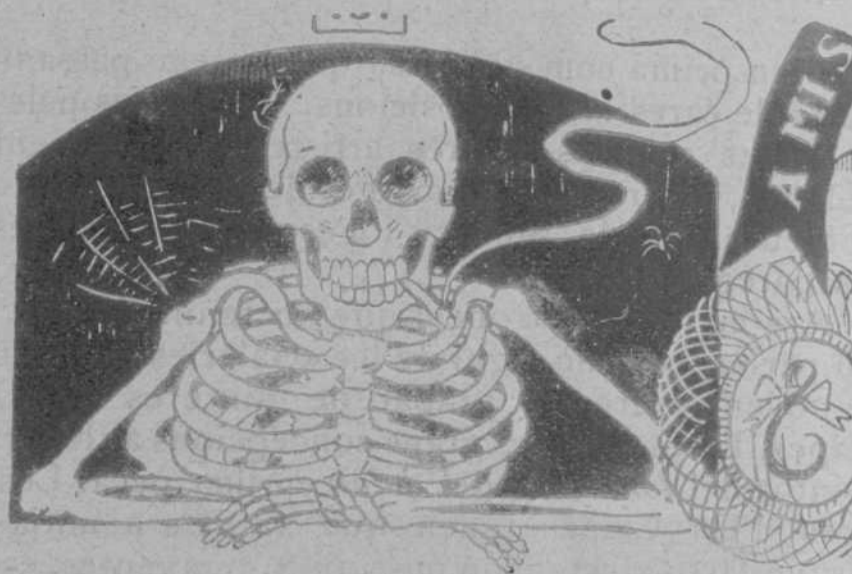
Més declaracions del nou governador:

No he residido en Barcelona y ni siquiera de guarnición he pasado por Cataluña. Me han interesado siempre sus problemas; a través de las columnas de la prensa he seguido los agitados incidentes

de su vida social y sobre esta he procurado documentarme, bebiendo en las mejores fuentes.

Sí que la farem bona! Aquest home que no ha residit mai a Barcelona i que no coneix Catalunya, en quines fonts haurà begut que diu que són *las mejores*? I com ho sap ell?

I si resultés, precisament, que ha anat a beure en les més tèrboles i enverinades!

“Epitafis moruns...”

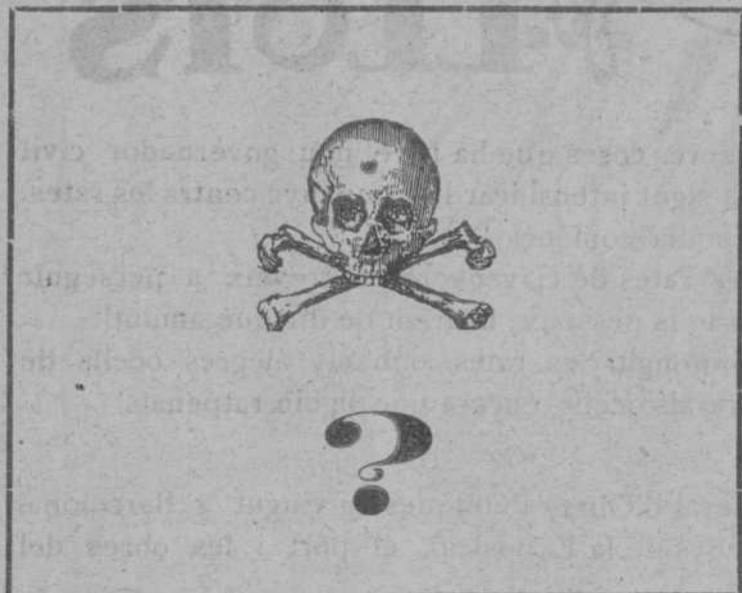
(Com els xavos)

Al peu d'aquests garrofers
dels terrenys més africans,
jau tot voltat d'esbarzers,
el més gran dels Berenguers...
(El més gran... dels dos germans)

*
**

Aquí jau un ex Soldà
que Muley s'anomenà
i xerrava més que un lloro..
D'odalisques perseguit,
es morí En Muley d'enfit
de figues.. figues de moro.

PEPÈT DEL CARRIL

GASTROL

★ MIRET ★

Muy eficaz contra las enfermedades del ESTÓMAGO e INTESTINOS

DE VENTA EN TODAS PARTES

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE—Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit

Gran éxito de la eminente diva STELLA MARGARITA

ACABA DE PONERSE A LA VENTA EL POPULAR LIBRO

EL AÑO EN LA MANO

Almanaque-enciclopedia de la vida práctica para 1923

El Año en la Mano se vende en toda España y América

El precio de EL AÑO EN LA MANO es

En rústica: pesetas 1'50 - Encuadernado: pesetas 2

DON JUAN TENORIO

Drama de D. JOSÉ ZORRILLA

Precio de la Obra:

Pesetas: 1'50

EL NUEVO TENORIO

Drama de los Sres. BARTRINA y ARÚS

Precio de la Obra:

Pesetas 2'40

AVIAT

ALMANAC

L'Esquella de la Torratxa

PER A 1923

LA MORT AGRAIDA

—Gràcies a tu, la meva collita segueix essent abundosa.